

Kväll

'Er zijn mensen die zeggen dat je je tegen de verleiding kunt pantseren. Degenen die denken dat verdwaalde verlangens uit het hart kunnen worden verjaagd als de geldwisselaars uit de tempel. Misschien kan dat, als je je zwakke punten dag en nacht bewaakt, niet kijkt, niet ruikt, niet droomt.'

Jeanette Winterson: *Op het lichaam geschreven*

Eigenlijk wilde ik niet meer gaan. In die fase van de verliefdheid zat ik nog. Maar ik wist dat ik er spijt van zou krijgen. Ik had gepland om naar Finland te gaan in juni, twee weken, om er de kortste nacht mee te maken – of het ontbreken van nacht.

Na tien dagen trekken in het noorden ging ik langs bij een kennis van me die ik ooit op een congres had leren kennen en die in Helsinki woonde. We hadden slechts sporadisch contact gehad, maar de waardering die we voor elkaar voelden was spontaan en acuut geweest en we pikten de draad meteen weer op toen we elkaar zagen.

Op mijn laatste avond zaten we op een rots bij het water uit te kijken over de baai.

‘Ik houd zo veel van haar dat het me bang maakt,’ zei ik. ‘Iets in mij roept dat ik er meteen mee op moet houden... Ik had niet verwacht dat ik ooit nog eens zo bang zou zijn om iemand te verliezen. Ik dacht dat ik daar overheen was.’

‘Dat is niet iets waar je overheen groeit,’ zei Kväll. ‘En gelukkig maar. Waar ben je trouwens zo bang voor?’

Ik dacht na. ‘Dat het allemaal inbeelding is. Dat het misschien meer te maken heeft met het moment waarop ze in mijn leven is gekomen dan met wie zij is. Moet ik mezelf niet beschermen tegen dit gevoel? Ik weet zo weinig over haar.’

Een hele tijd bleven we zwijgend naar de schittering op het water zitten kijken. Het was al laat maar nog steeds licht. Hoewel ik hier al twee weken was, raakte ik daar nog steeds van in de war.

‘Je ontdekt je grenzen door ze op te zoeken,’ zei Kväll. ‘Dat doet pijn, maar als je het niet doet, kom je uiteindelijk in een heel klein kooitje terecht waarvan alle sloten zijn vastgeroest.’

Het klonk alsof hij wist waarover hij het had.

‘Maar ik begrijp niet waarom ik zoveel van haar houd. Ze is niet zo anders dan de scharrels die ik de voorbije jaren had. Ik krijg geen hoogte van haar. Ze ontglipt me.’

‘Misschien daarom... Hoe dan ook, je kan je suf piekeren; het is met liefde net als met angst,’ zei Kväll. ‘Er is zelden een rationele verklaring voor, en als je daar toch naar op zoek gaat, blijft er van het gevoel niets meer over.’

Weer was het een hele tijd stil. De wind aaide het water, maakte kleine rimpelingen in het oppervlak.

‘Ik weet zeker dat ze tegen me liegt,’ zei ik zo neutraal mogelijk. Het was een vaststelling, geen beschuldiging.

‘Net als Val. Soms lijkt ze meer op haar dan ik aan mezelf wil toegeven.’

‘Waarover?’ vroeg Kväll.

‘Dat weet ik niet,’ gaf ik toe. ‘Over dingen die er niet toe doen. Ze verzint gewoon dingen en ik weet niet waarom. Of ze verzwijgt dingen. Door de week zien we elkaar zelden. Ik heb geen idee wat ze ’s avonds doet. Er zitten vaak gaten in haar verhalen. Ze kan toch niet elke avond zitten lezen... zoals ik.’

‘Waarom confronteer je haar er niet mee?’ vroeg hij. Hij pakte een twijgje van de grond en brak het in twee.

Waarom deed ik dat niet? Misschien was ik bang dat ik het me alleen maar inbeelde, dat ze zou zeggen dat ik gek was.

‘Dat heeft geen zin. Een leugenaar confronteren met de waarheid leidt nergens toe. Ze gaan alleen maar glashard ontkennen, of ze worden kwaad en keren zich tegen je.’

‘Waarom vertrouw je haar niet gewoon?’ vroeg Kväll voorzichtig.

‘Ik vertrouw mezelf niet eens, Kväll. Waarom zou ik haar vertrouwen?’ Ik lachte erbij maar hij bleef me alleen maar onderzoekend aankijken.

‘Je kan ook leren leven met de leugens van de leugenaar,’ zei hij. ‘Tot die jouw waarheid gaan aantasten. Want de leugen is altijd sterker dan de waarheid. De leugen is consequenter, rechtlijner, begrijpelijker en acceptabeler dan de werkelijkheid. Mensen houden nu eenmaal meer van een goed verhaal dan van de tegenstrijdigheden van de realiteit.’

‘Ja,’ zei ik. ‘Het enige dat waarschijnlijk werkt is de leugenaar steeds dieper haar eigen leugen in lokken. Tot ze erin verstrikt raakt en ze niet anders meer kan dan de waarheid onder ogen zien.’

‘Maar waarom zou je dat willen?’ vroeg Kväll zacht. Hij legde een hand op mijn schouder en kneep erin, net iets

te hard. Ik begreep zijn blik niet. 'Want de leugenaar heeft altijd, altijd een goede reden om de waarheid niet onder ogen te zien.'

Toen ik terug was, vond ik haar niet meteen. Ze was gewoon thuis, zoals we hadden afgesproken. Maar ze leek er niet te zijn. Ze had eten gemaakt, de tafel netjes gedekt, aandacht besteed aan details waar ze anders niet om gaf – zoals bij elkaar passend bestek, een tafelkleed, het eten opgediend in schalen in plaats van in de pannen. Het was alsof ze haar afwezigheid wilde compenseren met tastbare dingen.

Terwijl ze het eten afwerkte ging ik op de bank zitten en bladerde door het boek dat ze blijkbaar aan het lezen was: *Op het lichaam geschreven* van Jeanette Winterson. Voor mijn vakantie had ze het uit mijn boekenkast gehaald en gevraagd of ze het mocht lenen. Ik las niet echt wat er stond, bleef even hangen bij een passage die ik met een licht potloodlijntje had aangeduid, maar die me nu niets meer zei. Bijna op het einde van het boek zat, als bladwijzer veronderstelde ik, een uitgeknipt stukje krantenartikel. Het was niet van mij. Dat wist ik zeker. '*Het verlangen naar de aanwezigheid van iemand betekent niet dat je die persoon liefhebt,*' waarschuwt *Giacobbe*. '*Het betekent dat je door hem of haar geliefd wilt worden. Achter deze valse liefde zit feitelijk een behoefte,*' stond er. Ik had geen idee waar ze het uit had geknipt of wanneer. Toen ik gekletter van een pan op het vuur hoorde schrok ik op. Betrapt stak ik het knipsel terug in het boek. Ik klapte het dicht en legde het op de salontafel.

'Klaar!' zei ze vanuit de keuken.

Haar bewegingen waren niet natuurlijk. Ze omhelsde me wel, ze kustte me, ze legde af en toe een hand op mijn rug – maar het voelde gekunsteld. Ik streek door haar haar en

probeerde haar aan te kijken, maar telkens wendde ze haar blik af. Ze zat aan de andere kant van de tafel en staaarde naar het tafelblad terwijl ze langzaam de vork naar haar mond bracht. Alsof ze nadacht bij elke hap, hoe het ook alweer moest, eten, kauwen... Het leek alsof ik door een omgekeerde verrekijker naar haar keek en alsof ze steeds kleiner werd. Hoe kon ik haar weer dichterbij brengen? Ik was zelf weggeweest. Op deze manier raakte ik niet terug. Na het eten besloot ik haar de foto's van mijn reis te laten zien, maar ook dat hielp niet.

'Het lijkt wel of we een toneelstukje opvoeren,' zei ik terwijl we tegen elkaar aan op de versleten sofa bij het raam zaten en ik haar de beelden op mijn camera liet zien.

'Ik word gewoon duizelig van al die landschappen op zo'n lullig klein schermpje,' zei ze afwerend.

'Ik bedoel de hele avond al. Alsof we niet meer weten hoe we moeten bewegen.'

Ik legde de camera op de stapel tijdschriften op het tafeltje naast de bank, trok mijn knie op en draaide mijn bovenlichaam een kwartslag zodat ik haar kon aankijken.

'Waar ben je?' Ik legde mijn hand tegen haar wang.

'Ik heb je gemist,' zei ze, haar blik gericht op iets naast mijn gezicht. Het klonk boos. 'Ik wil je niet zo nodig hebben.' Haar mond was een strakke lijn.

'Je hebt me niet nodig,' zei ik. 'Je wil gewoon bij me zijn. Dat is iets anders.'

Ze zweeg een hele tijd.

'In september ga ik twee weken naar Portugal,' zei ze uiteindelijk. 'Wil je mee?'